

2 Appa

Redactioneel commentaar van Ruud van Bennekom.

3 Bouwen aan vertrouwen

Column van NGB-voorzitter Ronald Bandell.

4 'De druk op het ambt zal blijven toenemen'

Interview met prof. Hans Engels.

8 Wie blogt die blijft

Burgemeesters over hun weblogs

10 Rode Lantaarn

Mark Boumans maakt boek over jongste burgemeesters

11 DGBK

'Is burgemeester niks voor je?'

12 Interview met Jacques Wallage

Merkbare regeldrukvermindering voor burgers en bedrijven als motto

14 2 oktober 2008

Het NGB-najaarscongres in beeld

16 Jaarrede voorzitter Ronald Bandell

17 Blijvend litteken in de lokale gemeenschap

Henk Kosmeijer over de brand waarbij drie brandweerlieden uit Eelde omkwamen

20 Evacueren bij overstromingen

Burgemeesters staan voor moeilijke afwegingen

22 De witte kolom verdient meer bestuurlijke aandacht

Bernt Schneiders, lid van het dagelijks bestuur van het Veiligheidsberaad

24 Europa decentraal

Handreiking Diensten van algemeen economisch belang en staatssteun en het Signaleringsloket Europese regelgeving

26 IZA-gemeentepolis

Burgemeesters kunnen er ook gebruik van maken

27 Service

Najaarscongres

Op 2 oktober ontmoetten bijna 200 collega's elkaar in Roosendaal op het geslaagde NGB-congres. Het thema was dit jaar 'De toekomst van het ambt'.

Na een hartelijke ontvangst door burgemeester Michel Marijnen en een kort welkom door voorzitter Bandell was het woord aan prof. Arthur Ringeling van de Erasmus Universiteit. Hij stond stil bij het gezag van burgemeesters. Hij ging in op de relatie tussen de lokale en centrale overheid en de manier waarop de burgemeester als speelbal tussen beide manoeuvreert. Ringeling ziet het als een gemiste kans dat de problemen van de centrale overheid de beleidsagenda domineren. Concluderend stelde hij vast dat burgemeesters de burgers prominenter op de agenda zouden moeten stellen.

Daarna was het de beurt aan Sylvian Ephimenco, columnist, schrijver en voormalig correspondent in Nederland voor Liberation. Hij belichtte op ludieke en scherpe wijze het burgemeestersambt in Frankrijk en hield de aanwezigen een spiegel voor aan de hand van de veelzijdigheid van de 36.000 Franse collega-burgemeesters.

In een forum van vier burgemeesters en representanten van de landelijke verenigingen van raadsleden, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers werden vervolgens diverse stellingen bediscussieerd. De stelling of vakgenoten meer invloed zouden moeten krijgen op de collegevorming leidde tot verdeeldheid. Al waren vriend en vijand het erover eens dat de burgemeester de spin in het web moet zijn, die in de gecompliceerde gemeentelijke verhoudingen de zaak gaande houdt en impasses weet te doorbreken.

Het muzikale intermezzo werd door Corné van Sprundel gebracht. Hij zette de traditie, die met de troubadour tijdens de Lochem-conferenties succesvol was ingezet, op vakkundige wijze voort. Van Sprundel bracht onder meer een speciaal voor deze gelegenheid geschreven lied over de burgemeester ten gehore.

Na de pauze schonk Ronald Bandell in zijn jaarrede onder meer aandacht aan het gezamenlijke programma van BZK en NGB rond diversiteit. Ook stond hij stil bij de crisisondersteuning en de participatie in het programma Veilige Publieke Taak. Afsluitend betrad minister Guusje ter Horst het podium. Uit haar toespraak bleek de waardering voor de veelzijdige activiteiten van het Genootschap. Zij belichtte diverse ontwikkelingen die de kracht van het burgemeestersambt vergroten. Het congres werd afgesloten met een diner, waar in de Roosendaalse Sint-Jan verder werd doorgesproken over de toekomst van het fraaie ambt. <

Zie ook pagina 14 t/m 16.

De volledige jaarrede en de toespraak van de minister vindt u op www.burgemeesters.nl/congres2008.

COLOFON

Jaargang 12, nummer 49
oktober 2008

BURGEMEESTERSBLAD

verschijnt 4 keer per jaar

Redactiecommissie

mr. W.L. Zielhuis (voorzitter)
G.L.C.M. de Kok
drs. A.E. Koopmanschap
drs. S.W.J.G. Schelberg
mw. A.F.T. Streumer
H.J. Zomerdijk

Eindredactie

R. van Bennekom

BZK-berichten

drs. R.W.J. Smeets; mr. drs. A.J. Vos
(Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)

Foto's

Roger Dohmen (blz. 5 en 7), Mark Boumans
(blz. 10), Indra Simons (blz. 11), Roy Goderie
(blz. 14 en 15); Hollandse Hoogte (blz. 19)

Vormgeving en opmaak

Saskia Mpiana, Den Haag

Druk

Sdu Uitgevers
www.sdu.nl

Redactieadres

Nederlands Genootschap van Burgemeesters
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
Tel: (070) 3738383
Fax: (070) 3635682
e-mail: info@burgemeesters.nl

Advertenties

Sdu Uitgevers, Verkoop binnendienst
Postbus 49
2501 CA Den Haag
tel. 070-3780 704 (Soenith Chaturi),
fax 070-7999 879

Prijs

Abonnement € 49,50, excl. btw

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Het Burgemeestersblad is mede mogelijk
door bijdragen van het ministerie van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
de Bank Nederlandse Gemeenten en
Deloitte.

commentaar

Appa

Eind vorige maand (september) presteerde de Tweede Kamer het opnieuw: de behandeling van de voorstellen tot wijziging van de Algemene pensioenwet voor de politieke ambtsdragers (Appa) werd opnieuw uitgesteld. Dat proces van uitstel duurt nu al heel lang en niemand in politiek Den Haag lijkt zich er druk om te maken. Wel commotie over een Commissaris die iets vindt over het aanvangssalaris voor de burgemeester van Rotterdam, maar niets over modernisering van de vertrekregelingen voor burgemeesters en andere Appa-zaken. Volgens de immer fluïde planning van het parlement is de behandeling van de Appa-voorstellen nu gepland in de week van 21 oktober a.s. Die week staat echter ook de begroting 2009 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de rol, dus de planning zal slechts van symbolische aard zijn.

De stagnatie in de wetgeving vindt haar oorsprong bij de voorstellen van de *Adviescommissie beloning en rechtspositie ambtelijke en politieke topstructuur* (De Commissie Dijkstal) en meer specifiek in de hoogte van de ministersalarissen. Die commissie adviseerde al bijna vijf jaar geleden om het ministersalaris met 30% te laten stijgen om daarmee de achterstand in te lopen op de inkomensontwikkelingen in de marktsector. In een later advies kwam de commissie met mooie tabellen om de salarissen van alle politieke ambtsdragers – de burgemeesters inclusief – aan elkaar te relateren. Politieke onenigheid in de aanloop naar de Kamerverkiezingen van 2006 zorgde voor uitstel. In het regeerakkoord leken de coalitiepartijen elkaar gevonden te hebben met het compromis dat het ministersalaris eerst 10% en later mogelijk nog meer zou stijgen.

Afgelopen week maakte Yvo Kortmann bekend af te zien van herbenoeming als burgemeester van Oisterwijk. *'Het besluit van burgemeester Kortmann volgt op het bericht van de raad dat een nieuw "gezicht" gewenst is voor de nieuwe periode'* staat er op de gemeentelijke website. De twaalf maanden voor de bekendmaking van Kortmann heb ik veel andere burgemeesters zien vertrekken op momenten die zij niet gepland hadden. De een net na herbenoeming, en anderen vlak voor de beoogde pensionering, na een indrukwekkend ambtsjubileum en na een positieve serie functioneringsgesprekken.

Het vertrek van deze burgemeesters illustreert in welk politiek vaarwater de burgemeester zijn functie moet vervullen. De zo gewaardeerde onafhankelijke positie van de burgemeester is in werkelijkheid sterk afhankelijk geworden. De personeelszorg voor en rechtspositie van de burgemeester heeft die ontwikkeling nog niet gevolgd. Dat zou wel moeten voor een goede positionering van de burgemeestersfunctie en voor de mensen die deze vervullen. Een – al zo lang besproken – overgang naar de Appa zou daarin een belangrijke stap zijn.

De Dijkstal-adviezen en de Appa-voorstellen zijn door de Kamer in een beklemmende greep aan elkaar verbonden. Het beeld van een oude spotprent van Yrrah/ Harry Lammertink komt bij me op. Daarin staan twee guillotines tegenover elkaar met mannen erin, die elkaars touwen vasthouden. Om die spotprent kon ik vroeger nog lachen.

*Ruud van Bennekom,
eindredacteur Burgemeestersblad*

Bouwen aan vertrouwen

Toen de Gemeentewet werd gewijzigd om het dualisme te kunnen invoeren zei minister Klaas de Vries dat de wijziging mede bedoeld was om de positie van de burgemeester te versterken. Ik moest daaraan denken toen ik recent met de gemeenteraad anderhalve dag op de hei was. Er was weliswaar geen heideveld te bespeuren, maar de sfeer van Kontakt der Continenten en het Cenakel te Soesterberg was zodanig dat vanaf het begin enige contemplatie bij de raadsleden te bespeuren was.

De raad had een motie aangenomen – ingediend door de grootste coalitie- en de grootste oppositiepartij samen – onder de titel ‘de Raad aan zet’. Bij het bespreken van die motie in het presidium was aan de orde: hoe gaan we die uitvoeren? Een voorstel daar eens goed met elkaar over te vergaderen en niet te veel externen ons te laten vertellen wat goed is voor de raad werd na aanvankelijke aarzeling geaccepteerd. Zelden heb ik raadsleden onder elkaar zo indringend horen spreken over vragen als: *Wat betekent de controlerende functie eigenlijk?, Hoe verbeteren we het agendamanagement van het raads- en commissiewerk?, Hoe gedraag je je als raad als collectief, als bestuursorgaan?*

Door alle onderwerpen heen kwam naar voren dat vertrouwen de basis is van het werken met elkaar en dat het steeds meer vragen van controle en informatie niet bijdraagt aan het bouwen aan vertrouwen.

Soms heb ik het gevoel dat binnen het openbaar bestuur Lenin met terugwerkende kracht gelijk krijgt. Van hem stamt de uitdrukking dat vertrouwen goed is maar controle beter. Waar dat toe geleid heeft, hebben we in de voormalige Sovjet Unie kunnen zien.

In sommige gemeenten zijn de verhoudingen tussen raad en college niet gedualiseerd maar

geduelliseerd. Gebrek aan vertrouwen en respect zijn voelbaar en het plezier in het werken is dan zowel voor raad als college ver te zoeken.

Alleen al daarom is het goed dat er in het gemeentelijk bestel nog één functionaris is die de brug is tussen raad en college, namelijk de burgemeester. Die moet bij voortdurend bouwen aan vertrouwen binnen de raad en binnen het college. Want niet alleen in de raad wordt soms het college gewantwoord, colleges kunnen er ook wat van in de richting van de raad.

Bouwen aan vertrouwen, dat is onze opdracht. Niet alleen in de raad en het college, maar vooral bij de inwoners van de gemeente. En dat blijkt burgemeesters in het algemeen goed af te gaan. Maar wat wil je? Wij zijn toch ter benoeming voorgedragen door een VERTROUWENSCOMMISSIE?

Ronald Bandell, voorzitter NGB

Volgens prof. mr. Hans Engels zal de presidentiële burgemeester er uiteindelijk komen

De direct gekozen – presidentiële – burgemeester is uiteindelijk toch de beste optie voor een slagvaardig en volwaardig lokaal bestuur. Of die er komt is de vraag, maar dat de discussie weer zal opblazen is onontkoombaar als de trend doorzet om burgemeesters steeds meer taken toe te schuiven. Dat vindt Hans Engels, senator voor D66 en als hoogleraar staatsrecht werkzaam aan de universiteiten van Leiden (Thorbeckeleerstoel) en Groningen.

‘De druk op het ambt zal

Het burgemeestersambt, zei u vijf jaar geleden in uw Leidense oratie over ‘de gekozen burgemeester in een dualistisch en constitutioneel perspectief’, is nog steeds niet helder geregeld in wetgeving. Dat is nog steeds het geval. Hoe groot zijn uw zorgen hierover?

‘Behoorlijk groot eigenlijk. De druk op het ambt zal eerder toe- dan afnemen. En in de huidige setting zal het burgemeestersambt ook steeds kwetsbaarder worden. Sinds het rapport Van Aartsen vorig jaar is er weer een discussie gestart over de toekomst van de gemeente in het algemeen. De centrale vraag hierbij is: hoe houden we het lokaal bestuur volwaardig en zelfstandig; hoe kunnen we tot een substantiële decentralisatie van rijkstaken komen, zodat het lokaal bestuur voor de burger ook echt iets voorstelt. Daar kleven heel veel componenten aan, maar één ervan is dat de burgemeester daar een belangrijke rol en positie in heeft. Hij of zij moet zelf de nodige kwaliteit brengen en is zeer bepalend voor het behoud en versterking van de kwaliteit van het lokaal bestuur.

‘En in de huidige setting zal het burgemeestersambt ook steeds kwetsbaarder worden.’

Daarnaast is er een trend om het burgemeestersambt ad hoc op te tuigen met bevoegdheden, niet alleen in de sfeer van de openbare orde en veiligheid, maar zelfs in de sfeer van sociaal welzijn. Ik doel daarmee bijvoorbeeld op de *Wet tijdelijk huisverbod*, die momenteel nog in de Eerste Kamer in behandeling is.

Als die wet erdoor komt dan kunnen burgemeesters straks een tijdelijk huisverbod opleggen aan mensen die hun echtgenoot of kinderen hebben mishandeld. Dat zijn zeer complexe beslissin-

‘Als een burgemeester een verkeerd besluit neemt, heeft hij zo een rechterlijke procedure aan de broek.’

gen die snel moeten worden genomen. Dat levert grote risico's op voor burgemeesters, want behalve dat ze politiek voor hun beleid verantwoording moeten afleggen aan de gemeenteraad, zijn ze ook juridisch aansprakelijk. Als een burgemeester een verkeerd besluit neemt, heeft hij zo een rechterlijke procedure aan de broek. Een nieuw voorplan is om burgemeesters de bevoegdheid te geven asociale gezinnen uit hun huis te zetten. De bevoegdheden van burgemeesters nemen dus toe, maar de legitimatie daarvoor niet. Bovendien is sinds 2002 ook in de Gemeentewet opgenomen dat een burgemeester op een aanbeveling voor ontslag van de gemeenteraad getraakteerd kan worden als de raad vindt dat de verhoudingen tussen burgemeester en raad zijn verstoord. Hij kan daarmee snel worden afgerekend op fouten, vermeende fouten zelfs. Dat is dus in bestuurlijke zin wezenlijk anders dan dat hij formeel wordt benoemd en ontslagen door de Kroon. Het gaat er politiek gezien niet meer om wie gelijk heeft, maar wie gelijk krijgt. In zo'n situatie weet je wie er altijd aan het langste eind trekt. Om al deze redenen

blijven toenemen'

ben ik bezorgd. Te meer daar het groeiende zelfbewustzijn van gemeenteraden sinds de dualisering een eigen dynamiek heeft gekregen: raadsleden stellen zich sneller flink op. En als ze dan van een burgemeester af willen is de kogel al door de kerk als de raad zelf bereid is het wachtgeld te betalen. De minister van BZK heeft materieel de ruimte niet meer om een ontslag tegen te houden, sinds de aanbeveling door de raad voor benoeming feitelijk bindend is. Daardoor is een aanbeveling voor ontslag dat ook. Dat alles vind ik zorgelijk.'

Achter de voordeur

Waarom gebeurt het ad hoc optuigen van het burgemeestersambt juist nu?

'Deze coalitie heeft een programma waarmee men heel sterk normatief in de samenleving wil sturen. Desnoods tot achter de

'De minister van BZK heeft materieel de ruimte niet meer om een ontslag tegen te houden.'

voordeur. Om snel op te kunnen treden tegen acute problemen, ligt het op zich voor de hand die bevoegdheid neer te leggen bij een eenhoofdig bestuursambt als de burgemeester. Het probleem is dat dit allemaal op ad hoc-basis gebeurt en dat er geen brede en samenhangende visie op het ambt achter zit.'

Niemand lijkt zich echt iets aan te trekken van dit soort bezorgdheden.

'De burgemeesters zelf zeker wel, denk ik. En ook op regeringsniveau en bij BZK en de VNG ziet men deze ontwikkelingen. Minister Ter Horst bijvoorbeeld heeft vorig jaar in de burgemeesterslezing gezegd dat de kroonbenoeming wel weer meer echt een kroonbenoeming zou mogen worden, *maar prioriteit heeft het blijkbaar niet*. Het omgaan met die problematiek zou wel wat pregnanter mogen, als je betrokken bent en je betrokken voelt bij een goede kwaliteit van het lokaal bestuur.'

Monistisch figuur

Functioneert het lokaal bestuur door wat u schetst nu slecht, vindt u?

Het draagt in ieder geval niet bij aan kwaliteitsverbetering. Het is echter heel moeilijk om een algemene lijn aan te geven. Er zijn zoveel gemeenten en ook zoveel verschillende burgemeesters. Wel is er naar mijn waarneming het nodige verborgen leed in burgemeestersland. Burgemeesters maken er overigens nog een hoop van, gelet op de punten die ik noemde. Ondanks de grotere verwachtingen en kwetsbaarheden knopen sommigen nog heel knap de touwtjes aan elkaar. Maar als de trend naar een verzwaring van het ambt doorgaat, wordt de vraag waar hij zijn legitimatie vandaan haalt belangrijker en kun je er donder op zeggen dat de discussie over zijn aanstellingswijze weer terugkomt. Want dan gaat steeds meer wringen dat in een dualistisch systeem een gemeenteraad zeggenschap heeft over aanstelling en ontslag van een burgemeester, wat in feite een monistische figuur is. En als die discussie weer oplaait, krijg je tevens de discussie of de burgemeester echt de baas van de gemeente wordt of niet.'

U zegt zo makkelijk dat een monistische figuur in een dualistisch systeem niet werkt, maar het werkt nu wel.

'Ja, alles werkt, maar het is niet ideaal. Als burgemeester en gemeenteraad als twee gelijkwaardige bestuursorganen naast elkaar moeten functioneren, moet de een voor zijn existentie en bevoegdheden niet afhankelijk zijn van de ander. Staatsrechtelijk is dat heel vreemd. Ik zeg dat dus heel makkelijk, maar het is in wezen ook heel makkelijk.'

Presidentieel model

Hoe ziet uw ideale plaatje voor het lokaal bestuur eruit?

'Gemeentebesturen zijn besturen die hun zaakjes zelf kunnen opknappen; die kunnen dus alle lokale overheidstaken zelf en kwalitatief goed uitvoeren. Gemeentebesturen gaan weer zelf volwaardig en zelfstandig als hoofdstructuur functioneren en niet met hulpstructuren allerlei gaten dichten. Dus integraal en democratisch bestuur.'

Ik pleit ook voor een direct gekozen burgemeester in een dualistisch stelsel. En als hij rechtstreeks wordt gekozen, moet je hem ook alle bevoegdheden geven. En omgekeerd: iemand die veel macht heeft, moet democratische legitimatie hebben. Dan kom je uit op het presidentiële model. Maar de gemeenteraad blijft

'Iedereen die in het openbaar bestuur tot drie kan tellen, ziet dat we ten onder gaan aan de bestuurlijke drukte en de stroperigheid.'

het eindverantwoordelijke bestuur. En als er onenigheid tussen die twee besturen is, moet de kiezer het laatste woord hebben. De raad kan het college wegsturen, maar moet zichzelf dan

tegelijktijd ontbinden, waardoor nieuwe verkiezingen mogelijk worden.'

Volgens het rapport van de commissie Van Aartsen over het lokaal bestuur, moeten gemeenten volwaardiger en zelfstandiger worden. Is de direct gekozen presidentiële burgemeester de redding voor het lokaal bestuur?

'Helaas niet, want dan was iedereen er wel voor. Maar het zal zeker een bijdrage kunnen leveren aan een volwaardig en zelfstandig lokaal bestuur waar kwaliteit wordt geleverd. Ik geloof ook werkelijk dat het vertrouwen van burgers in het openbaar bestuur op den duur zal toenemen als burgers meer mogelijkhe-

'Ik geloof in de uiteindelijke kracht van bestuurlijke zelfreflectie en zelfcorrectie.'

den hebben om daar daadwerkelijke invloed op uit te oefenen en zeggenschap over te hebben. Als je het belangrijk vindt dat het lokaal bestuur naast Rijk en provincie blijft bestaan als een volwaardige bestuurslaag, die dus zelfstandig alle taken kan uitvoeren, dan moet je investeren. Dat moeten gemeenten zelf doen. En als gemeenten bereid zijn om te investeren in hun bestuurskracht en niet te benauwd zijn om daarbij ook aan schaalvergroting te denken, dan kan het lokaal bestuur tot in lengte van dagen blijven functioneren. Op dit moment vlucht men voor deze discussie van kwaliteit en schaal door in te zetten op samenwerking – je hebt nu weer het Finse model waarin een gemeente voor andere gemeenten diensten uitvoert.

Door gemeenten klein te houden en door samen dingen te doen, zo luidt de boodschap, ben je sterk. Dan vergeet men dus dat al die samenwerkingsfiguren stroperig en niet slagvaardig zijn en dat de democratische legitimatie vrijwel nul is. Maar gemeenten

Prof. mr. Hans Engels

kunnen in die situatie wel de omvang houden die ze hebben. En dat is voor veel gemeentebestuurders belangrijk, omdat ze bang zijn voor electorale afstraffing. Dat is echt een punt. Het mode-woord van nu is differentiatie. Dat leidt grofweg naar een stelsel

informeel spreek, merk ik dat het inzicht er is en dat men ook wel zo'n beetje weet hoe het zou moeten gaan. Die waterstroom slijt wel door. Men zit alleen gevangen in de politieke en bestuurlijke structuren van de dag.' <

'Men zit alleen gevangen in de politieke en bestuurlijke structuren van de dag.'

Peter van Noppen

van grote gemeenten die alles zelf doen en kleine gemeenten die alleen maar paspoorten en rijbewijzen uitreiken. De rest van de taken wordt opgeschaald naar andere gemeenten of de provincie. Die tweedeling in gemeenteland wordt de doodsteek voor het lokaal bestuur.

Iedereen die in het openbaar bestuur tot drie kan tellen, ziet dat we ten onder gaan aan de bestuurlijke drukte en de stroperigheid. De feiten liggen in allerlei rapporten op tafel. Maar een versterking van de inrichting van het openbaar bestuur komt almaar niet verder door bestuurlijke verdeeldheid en politieke onwil. Dat is heel belemmerend om de toekomst van gemeentebesturen veilig te stellen.'

Gevangen

Wat is de wal die het schip gaat keren?

'Die zal moeten komen uit de wijsheid van de bestuurders en politici op alle drie niveaus van het openbaar bestuur. Laten we hopen dat zij over hun eigen schaduw heen kunnen springen.'

Dat dat gebeurt, gelooft u toch zelf ook niet?

'Jazeker wel, want ik geloof in de uiteindelijke kracht van bestuurlijke zelfreflectie en zelfcorrectie. Als ik betrokkenen

Het Nederlands Genootschap van Burgemeesters doet een verkenning naar *De toekomst van het ambt*. Daarin laat het zich wetenschappelijk begeleiden door een onderzoeksteam van de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Universiteit van Tilburg. In het kader van de verkenning is onder andere een studiegroep van burgemeesters actief en vindt een serie actualiteitencolleges (De actuele tafel) plaats.

De voorlopige 'oogst' van de verkenning vindt u op www.burgemeesters.nl/toekomstambt

Wie blogt die blijft

Niet alleen het Genootschap *blogt*, ook diverse burgemeesters nemen met regelmaat de elektronische pen in de hand. Zij schrijven in een dagboek of column op de gemeentelijke website over hun belevenissen. Wordt de weblog een onmisbaar politiek instrument voor burgemeesters die de kloof met de inwoners willen dichten?

Peter Rehwinkel, burgemeester in Naarden, startte in 2004 als eerste burgemeester met een weblog. Hij zette zijn weblog in als hulpmiddel om aan burgers te vertellen hoe het is om burgemeester van Naarden te zijn en voor welke afwegingen een burgemeester staat. 'Op de dag van mijn aantreden was de website www.burgemeesternaarden.nl in de lucht. Persoonlijke zaken heb ik nooit echt gemeden op de weblog. Je bent

er na verloop van tijd mee gestopt. 'Ik schreef eerst elke dag, maar dat werd te tijdrovend. Daarom heb ik besloten om de frequentie terug te schroeven. Ik ben met de weblog gestopt toen ik tijd moest vrijmaken vanwege mijn Eerste Kamerlidmaatschap. De bijdragen op internet werden bovendien wat obligaat. Maar dan merk je toch dat het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Tegenwoordig verschijnt nog regelmatig een kort stukje over feestelijkheden en gebeurtenissen, waar ik als burgemeester bij betrokken ben geweest. Via de website kunnen mensen de toespraak dan weer teruglezen. De opening van de tentoonstelling van World Press Photo in de Grote Kerk of de toespraak van de Monumentendag zijn op die manier dan nog voor iedereen beschikbaar.'

'Mijn weblog werd ook wel eens een manier om de pers ergens op te attenderen.'

zeven dagen per week burgemeester en dat uit zich ook in de onderwerpen die je in de column op internet aansnijdt. Het werd mij al snel duidelijk dat het ook een prima communicatiemiddel was om opvattingen en vragen van burgers los te krijgen.' Toch is Rehwinkel

Schoof schrijft

Nico Schoof deelde geruime tijd lief en leed met de inwoners van Alphen aan den Rijn in de rubriek 'Schoof schrijft'. Onlangs stopte hij met zijn rubriek omdat het te veel tijd kostte. 'Het vraagt de nodige discipline om elke week weer een blog te maken. Bovendien zag ik dat je met een weblog maar een deel van de inwoners bereikte. Ik begon ermee vanuit het idee dat ik daarmee de spreekwoordelijke kloof tussen inwoners en politiek kon overbruggen. De weblog gaf een kijkje in de keuken en gaf inwoners inzicht in de gang van zaken binnen het gemeentehuis. Het stelde mij in staat om op een makkelijke, toegankelijke manier duidelijk te maken waar een bestuurder zoal mee bezig is', aldus Schoof. 'Het waren persoonlijke aantekeningen, die iets meer zicht moesten geven in de thema's waar ik mee bezig was.'

Voorlichters

Worden de grenzen van de weblog dan niet streng bewaakt door de eigen voorlichters? Dat blijkt in de praktijk mee te vallen. 'Van alle kanten krijg je reacties en commentaar', zegt Jan Hoekema, burgemeester in

Wassenaar. 'Er wordt kritisch meegelezen, ook door de gemeentelijke voorlichters. Maar de grenzen zijn doorgaans duidelijk. Niet te veel privacy, niet te veel namen. Je wilt voorkomen dat mensen je gaan zien als een societytigger. Als ik over ambtenaren schrijf, ben ik nadrukkelijk erg terughoudend in het noemen van namen.'

Medewerkers

Over lezersaantallen had Schoof niet te klagen. 'In de loop der tijd ontstond een publiek van een paar honderd mensen. Maar de eigen inwoners, waar ik in eerste instantie voor schreef, vormden maar deel van de bezoekers. Ik had mij vooraf niet gerealiseerd dat binnen het gemeentehuis zo werd meegelezen over de dagelijkse gang van zaken in de bestuurskamers.' Buiten het gemeentehuis bleek de groep van vaste lezers onder meer te bestaan uit de lokale persmensen. 'Mijn weblog werd daardoor ook wel eens een manier om de pers ergens op te attenderen. Dan kon ik via de website dingen kwijt, die ik niet via andere kanalen kwijt kon. Gewoonlijk was een half woord genoeg om de pers tot actie te bewegen.'

Ook Jan Hoekema heeft ervaren dat eigen medewerkers veel met de burgemeester mee lezen. 'Ik zie de weblog als een mooie manier om ideeën af te tasten, ballonnetjes op te laten en op zoek te gaan naar draagvlak. Het is een informele middenweg tussen heel vertrouwelijke gesprekken in kleine kring enerzijds en formele voorstellen anderzijds. De weblog is openbaar, maar tegelijkertijd ook persoonlijk. Dat maakt het zo bijzonder.' Net als bij de weblogs van Schoof en Rehwinkel weten ook bij Hoekema de nodige raadsleden de weblog te vinden. 'Zij lezen mee en halen er relevante informatie uit. Gelukkig blijken in Wassenaar wel veel burgers de weblog te lezen. Ik ben er nog steeds heel tevreden over, omdat het een transparante manier van communiceren is geworden. Het is immers een stukje rekenschap van de burgemeester, dat op een heel toegankelijke manier wordt gepresenteerd. Aan de reacties merk ik dat het aanslaat. Mensen spreken mij er ook op straat over aan. Net als journalisten, die de website bijhouden om nieuws op het spoor te komen.'

Tuinieren

De bezoekersaantallen verschillen sterk per gemeente. Toch schatten de burgemeesters in dat zij een schare van een paar honderd bezoekers hebben, die met

grote regelmaat de columns lezen. Francisco van Jole, internetjournalist en columnist van het VARA-programma *De Leugen Regeert*, stelt vast dat de bezoekersaantallen uiteindelijk niet de grootste drijfveer moeten zijn om aan een internetdagboek te beginnen. 'Als een burgemeester vindt dat het nut heeft om toespraken te houden voor kleine gezelschappen, dan heeft het ook nut om een weblog bij te houden. De belangrijkste voorwaarde is vooral dat de weblog met regelmaat

'Ik zie de weblog als een mooie manier om ideeën af te tasten.'

wordt bijgehouden. Een weblog waarbij de laatste bijdrage van maanden terug dateert, is als een onverzorgde voortuin. Wie niet van tuinieren houdt, moet geen voortuin nemen. Als je niet van schrijven houdt moet je ook geen weblog beginnen.'

In oktober 2008 verschijnt Schoofs laatste bijdrage, ter gelegenheid van zijn afscheid als burgemeester van Alphen aan den Rijn. 'Ik zou het mijn opvolger zeker aanraden om de weblog nieuw leven in te blazen. Veel mensen zullen nieuwsgierig zijn naar de nieuwe burgemeester. Dan is het een prima en toegankelijke manier om jezelf te presenteren.' <

De weblog van het NGB is te raadplegen via <http://www.burgemeesters.nl/weblog>. Thema's zijn doorgaans crisisgerelateerd.

Rode Lantaarn

Iemand moet het zijn: de jongste. Het vergt overigens geen bijzondere kwalificaties of oefening. Je bent het of je bent het niet. De kans op dat laatste is overigens aanmerkelijk groter dan op het eerste. Prestigieus is het ook niet, of zoals Roderick van de Mortel (voormalig jongste en collega in Vught) het bij mijn installatie zei: 'de jongste mag bij bijeenkomsten van het Genootschap de vaat drogen' waarbij hij mij vervolgens als cadeau een prachtige theedoek uitreikte. Bij die installatie (alweer een jaar geleden) kreeg ik ook de Rode Lantaarn uitgereikt.

Al sinds de jaren veertig is er een traditie van het 'benoemen' van de jongste burgemeester. De jongste was dan in naam de drager van de Rode Lantaarn. Sinds 2002 is dat ook gekoppeld aan een echte lantaarn. Sander Schelberg (inmiddels Teylingen) kreeg in de loop van zijn ambtsperiode een Rode Lantaarn (met daarop de tekst 'Jongste burgemeester van Nederland') uitgereikt door de stichting tot behoud van oude landbouwvoertuigen in Schermer. Toen Arjen Gerritsen (Haren) hem opvolgde, kreeg deze als eerste, jongste burgemeester van zijn voorganger deze trofee overhandigd.

Gezeten op mijn werkkamer is deze trofee me enorm gaan intrigeren. Wie zouden nog meer ooit de jongste geweest zijn en hoe hebben ze dat ervaren? Zitten er misschien bekende collega's bij? De vraag is eenvoudig gesteld, maar minder eenvoudig beantwoord. In ieder geval groeide bij mij de wens om me hierin te verdie-

pen en een boekje te schrijven over de ontwikkeling van het ambt gedurende de zeven decennia waarin de jongste burgemeester 'benoemd' wordt. Dit boekje wil ik graag schrijven aan de hand van interviews met voormalige jongste burgemeesters. Het belooft een (groot) aantal interessante gesprekken te worden. Enkele memorabilia op grond van de kennis die ik inmiddels heb opgedaan met behulp van Ruud van Bennekom. De jongste naoorlogse burgemeester was bij zijn benoeming 27. De oudste daarentegen 38 jaar. Opvallend is dat in de eerste decennia de benoemingen overwegend in kleine (minder dan drieduizend inwoners) gemeenten zijn, de laatste jaren ook in middelgrote gemeenten. Gemiddeld lijkt de leeftijd ook iets te stijgen. Bekende (oud-)collega's zijn er ook bij: Ivo Opstelten (Dalen), Ronald Bandell (Moordrecht) en Ton Rombouts (Wouw) zijn nog burgemeester, maar wat dacht u van staatssecretaris Marja van Bijsterveldt (Schipluiden) of het inmiddels overleden oud-lid van de Tweede Kamer Maarten Schakel.

Ten onrechte bestempeld

Opvallend is overigens dat er op internet ook een aantal mensen ten onrechte lijkt te worden bestempeld als jongste. Nu weet iedereen dat je niet alles serieus moet nemen wat op internet staat, en dat is ook de reden dat via het NGB Kees 't Lam van het ministerie van BZK wat onderzoekswerk wil doen in de archieven daar. Datzelfde geldt voor de NGB-archieven. Al met al moeten we een heel eind komen, maar ik doe ook graag een beroep op u. Wellicht kent u iemand die ooit de jongste was, of was u het zelf. Wilt u dan contact opnemen met mij via m.boumans@haren.nl of via 050 53 39 850. De beloning is een prachtig boek. <

*Mark Boumans,
burgemeester van Haren*

‘Is burgemeester niks voor je?’

Andrée van Es, Directeur-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Diversiteit staat momenteel weer hoog op de politieke agenda. Het diversiteitsbeleid concentreert zich op meer medewerkers van allochtone herkomst in beleidsfuncties en in het management, meer vrouwen op managementposities, meer vrouwen en allochtonen in de politietop. Ook vragen we weer aandacht voor de diversiteit in politiek-bestuurlijke functies. De gedachte is dat politiek en bestuur een afspiegeling moeten zijn van de samenleving. Dan kunnen mensen zich in hun bestuur herkennen. Bovendien, zo ziet

De scoutinggroep diversiteit bestaat uit:
 Wilma Delissen-Van Tongerlo, burgemeester van Grave;
 Albertine van Vliet-Kuiper, burgemeester van Amersfoort;
 Hayo Apotheker, burgemeester van Steenwijkerland;
 Geert Dales, voorzitter college van bestuur Hogeschool InHolland;
 Roy Ho Ten Soeng, oud-burgemeester van Venhuizen;
 Chris Leeuwe, oud-burgemeester van Lelystad.

minister Guusje Ter Horst dat, moet het openbaar bestuur gebruik kunnen maken van al het talent dat beschikbaar is.

En dat talent is er, natuurlijk, gezien het huidige burgemeesterscorps. Maar we moeten harder gaan werken aan de diversiteit ervan. Het percentage vrouwelijke burgemeesters blijft op ongeveer 20% steken en er is maar één burgemeester van allochtone komaf. Om dat te veranderen, heeft minister Ter Horst vorig jaar een aantal activiteiten aangekondigd. Daarbij ligt het accent op het vergroten van de belangstelling en beschikbaarheid van vrouwelijke en allochtone talenten voor een burgemeestersfunctie. En dan moeten ze daadwerkelijk op vacatures gaan solliciteren.

Deze talenten moeten als het ware worden gescout. Politieke partijen en ook commissarissen van de Koningin spelen hierbij een rol, maar als beroepsgroep bent ook u daarvoor bij uitstek geschikt. U kunt laten zien wat dat mooie vak, zoals burgemeesters hun functie zien, precies inhoudt, wat je moet kunnen en wat je moet doen om uiteindelijk burgemeester te kunnen worden. En velen van u weten dat je soms ook gewoon de vraag gesteld moet krijgen ‘Is burgemeester niks voor je?’

U kunt dat binnen uw eigen netwerken doen, ook kunt u daarvoor aansluiten bij de activiteiten van de vaste groep scouts die minister Ter Horst onlangs heeft aangesteld. Deze oproep vindt u terug in een recente brief van onze minister en de voorzitter van het NGB, Ronald Bandell, met een nadere uitleg over de scouting activiteiten.

De scouts krijgen rugdekking van een stuurgroep (met daarin mevrouw Astrid Streumer, namens het NGB, commissaris van de Koningin Clemens Cornielje en mijzelf als voorzitter) en van een speciaal secretariaat ingericht bij het NGB. Als u een bijdrage wilt leveren, kunt u zich aldaar melden (070-373 8476; e-mail: diversiteit@burgemeesters.nl).

Zelf ben ik erg benieuwd naar het verloop van dit traject. Dan gaat het me niet alleen om de concrete resultaten die we – op termijn – zeker zullen boeken, maar ook om de dynamiek van het zoekproces. <

Andrée van Es

Interview met Jacques Wallage, burgemeester van Groningen

Wij spreken met Jacques Wallage, burgemeester van Groningen én voorzitter van de Interbestuurlijke Taskforce Vermindering Regeldruk Gemeenten, over zijn inzet om de regeldruk richting burgers en bedrijven bij gemeenten merkbaar terug te dringen. Als burgemeester en als voorzitter van genoemde Taskforce zet hij zich actief in om collega bestuurders, (rijks- en gemeente)ambtenaren en bewindspersonen te stimuleren en te faciliteren bij het merkbaar verminderen van de regeldruk in ons land.

‘Merkbare regeldrukvermindering

Wallage ondersteunt de kabinetsdoelstelling om 25% regels te verminderen en is blij met deze doelstelling. Wallage zegt tevreden te zijn over het tempo, waarin de vermindering van de regeldruk zijn beslag krijgt. VNG en rijksoverheid trekken steeds meer gezamenlijk op en hij ziet veel enthousiasme bij gemeenten zelf om wat aan de regels te doen. ‘Echter, de mening die je hoort op straat van burgers en ondernemers over de regeldrukvermindering in ons land is dat het hen niet snel genoeg gaat en dat het nog té weinig merkbaar is. Daarnaast blijven te veel bestuurders verticaal denken en besturen’, zo zegt hij. ‘En dit

‘De mondige burger vraagt meer creativiteit en lef van de overheid.’

terwijl we leven in een horizontale maatschappij. De mondige burger vraagt meer creativiteit en lef van de overheid.’ Wallage meent, dat we de complexiteit van de opdracht echter niet moeten onderschatten. ‘We praten over een ingewikkeld proces. Alle regels die we in Nederland hebben, zijn niet voor niets ontstaan. Niemand mag dan ook doen alsof regeldruk verminderen simpel is’. Hij stelt, dat de regeldrukreflex soms té is. ‘Als zich een probleem voordoet, roept men meteen: daar moeten toch regels voor zijn?! En als die regels er dan niet zijn, is het haast een automatisme om ze dan te willen ontwikkelen. Van zo’n reflex stap je niet zomaar af. Je hebt bovendien te maken met veel onderwerpen, vraagstukken op verschillende niveaus en bovendien zijn er veel belangen in het geding. Ik merk dat je ongelooflijk bij de les moet blijven als je iets wilt veranderen op het vlak van regeldruk.’

Lex silencio

‘Voor bestuurders geldt, dat besturen niet enkel betekent dat je regels stelt, het betekent ook dat je het goede voorbeeld geeft, mensen enthousiasmeert en dus op de juiste momenten dat kopje koffie schenkt waarbij je kunt overleggen. En voor zowel de burger als de ondernemer betekent goed besturen ook, dat er geen onnodige regels zijn. Daar werken we (rijksoverheid en gemeenten) gezamenlijk aan. Het is een lastige klus die we alleen kunnen klaren als we er de komende tijd op alle niveaus hard aan werken en gefocust blijven’.

In december 2006 werd Jacques Wallage benaderd om voorzitter te worden van de Interbestuurlijke Taskforce Vermindering Regeldruk Gemeenten, een initiatief en samenwerking tussen de VNG en de ministeries van Justitie, Financiën, Economische Zaken en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze Taskforce heeft tot doel om gemeenten actief te ondersteunen bij de versnelde vermindering van administratieve lasten voor burgers en bedrijven. Door middel van het bij elkaar brengen van gemeenten, het ontwikkelen van instrumenten en het uitwisselen van best practices en ervaringen is er al een heel aantal resultaten bereikt. Ook in Groningen zijn resultaten zichtbaar. ‘Laatst meldde mijn vrouw opgewekt dat je het ophalen van grofvuil in Groningen tegenwoordig kunt regelen via het E-loket. Deze online dienstverlening komt in veel gemeenten al goed van de grond. Op het gebied van dienstverlening is er nog een slag te maken. ‘De Taskforce heeft een aantal krachtige instrumenten ontwikkeld, die gemeenten op het gebied van dienstverlening kunnen inzetten. Het Normenkader is hier een goed voorbeeld van, maar ook de inzet van lex silencio, waarbij na zes weken een vergunning automatisch is verleend. Ook begrijpelijke formulieren en een formulierenwaaier, die Rijk en gemeenten voorbeelden van formulieren biedt in begrijpelijke Nederlandse taal, zijn handige instrumenten om de dienstver-

Jacques Wallage, burgemeester van Groningen en voorzitter van de Interbestuurlijke Taskforce Vermindering Regeldruk Gemeenten

ring voor burgers en bedrijven'

lening van overheidsorganen te verbeteren'. Het Normenkader, dat de rijksoverheid heeft ontwikkeld en dat toepasbaar is voor gemeenten om hun dienstverlening te verbeteren, stelt minimumnormen waaraan de service van gemeenten aan bedrijven dient te voldoen. Ondernemers weten wat ze concreet van de overheid kunnen verwachten én aan welke randvoorwaarden ze zelf dienen te voldoen. Een norm uit het Normenkader is 'voldoen aan aanvraagtermijnen'. De minimumnorm die hierbij gesteld wordt, is '100% van de aanvragen dient binnen de wettelijke norm te zijn verleend'. De plusnorm hierbij is '70% sneller dan de wettelijke norm'. Zo biedt het kader een meetlat voor goede dienstverlening.'

Najaarsoffensief

'Met de instelling van de Taskforce maakten we een einde aan het zwartepieten', stelt Wallage. 'Waar gemeenten voorheen naar de wetgeving wezen en waar het Rijk de gemeenten aanduidde als boosdoener, hebben we de verantwoordelijkheden helder benoemd. Met een blokkadellijst maakt de Taskforce inzichtelijk

'Niemand mag dan ook doen alsof regeldruk verminderen simpel is'

waar gemeenten hinder ondervinden van rijksregels.' Als pleitbezorger trok Wallage namens de Taskforce het land in om de belemmerende wetgeving aan te kaarten bij topambtenaren. Ook stuurde hij diverse brieven aan bewindslieden. Zo verzocht hij namens de Taskforce minister Vogelaar (VROM) om de wettelijk verplichte welstandsadvisering uit de wet te schrappen. Daarbij blijft de ver-

plichting om welstandstoezicht te organiseren in de wet bestaan, maar verdwijnt de verplichte vorm van een onafhankelijke welstandscommissie. Ook verzocht hij minister Hirsch Ballin (Justitie)

'Met de instelling van de Taskforce maakten we een einde aan het zwartepieten'

en staatssecretaris Bijleveld-Schouten (BZK) om de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en Burgerlijke Stand (BS) beter op elkaar af te stemmen. Bij minister Klink (VWS) bracht hij de administratieve lasten van de Drank- en Horecawet onder de aandacht, terwijl bij minister Eurlings (V&W) de Regeling Gehandicaptenparkeerkaart werd aangekaart. In september presenteerde hij een tussenbericht, het zogenoemde 'Najaarsoffensief', waarin gemeenten en Rijk worden opgeroepen om regeldruk aan te pakken en resultaten en best practices van de Taskforce bekend werden gemaakt.

Op het gebied van gemeenten werkten de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de ministeries van BZK, EZ en Financiën afgelopen jaar samen aan het dereguleren van de modelverordeningen. De Taskforce was nauw betrokken bij het vereenvoudigen van de circa 150 modelverordeningen en -besluiten. Onnodige regels werden verwijderd, lastige zaken vereenvoudigd. Het aantal modelverordeningen is teruggebracht tot 117. Dit alles zorgt voor vermindering van de administratieve lasten van 23% voor burgers en 26% voor bedrijven. Gemeenten kunnen de nieuwe modellen overnemen en hun verordeningen verder vereenvoudigen. <

Op 2 oktober jl. hield het NGB zijn najaarscongres in de Sint Jan in Roosendaal. Michel Marijnen, burgemeester van Roosendaal, mocht ruim 150 burgemeesters en tientallen andere gasten verwelkomen. Er waren onder andere inleidingen van prof. Artur Ringeling en Silvain Ephimenco en natuurlijk de jaarrede van de NGB-voorzitter en een toespraak van de minister van BZK. Ook trad de van oorsprong Roosendaalse Corné van Splunder op.

Jaarrede van voorzitter Ronald Bandell

‘Nog nooit waren de verwachtingen over wat burgemeesters vermogen te doen zo hooggespannen’, stelde Ronald Bandell in zijn jaarrede als voorzitter van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters tijdens het najaarscongres. Hij vond het luisterend oor van ruim 150 burgemeesters en andere gasten die voor het najaarscongres naar Roosendaal waren gereisd.

Diversiteit in de beroepsgroep van burgemeesters is belangrijk volgens Bandell: ‘Het is evident dat onze beroepsgroep een heterogeen gezelschap vormt maar dat de komende jaren nog meer moet worden. Ik heb het dan over meer vrouwen, meer allochtonen, meer jongeren, meer kandidaten afkomstig van buiten de overheid.’ De NGB-voorzitter toonde zich dan ook verheugd over de benoeming door de CdK van Noord-Holland, Harry Borghouts, van een waarnemend burgemeester in Anna Paulowna, Joyce Sylvester, 42 jaar jong, vrouw en allochtoon. ‘Dat is – met alle respect overigens – weer eens wat anders dan oud-gedeputeerden als waarnemers benoemen,’ zo stelde Bandell.

Doorzettingskracht

Bandell besteedde in zijn jaarrede ook aandacht aan de discussie over de vraag in hoeverre er behoefte bestaat aan een uitbreiding van de openbare ordebevoegdheden van de burgemeester. Hij verwees naar het rapport “Bestuur, recht en veiligheid” dat niet tot de conclusie leidt dat een forse uitbreiding van bevoegdheden noodzakelijk is. ‘En toch, als we de lijst beschouwen van wettelijke voornemens die bij de Staten-Generaal aanhangig zijn dan is een grondig debat over de vraag over welk model burgemeester we het nu hebben absoluut geboden,’ constateerde Bandell.

Bandell verwees naar de discussie over de gekozen burgemeester, waarin het NGB de burgemeester met gezag plaatste naast de burgemeester met macht. ‘Je kunt niet zomaar waardevolle elementen van een burgemeester met macht plaatsen in een model van een burgemeester met gezag. En dat is nu precies wat er gebeurt in vele discussies over dit onderwerp. Ik

Het Nederlands Genootschap van Burgemeesters organiseert al decenia lang op de eerste donderdag van oktober zijn congres. Twee jaar geleden werd de huishoudelijke jaarvergadering er los van gekoppeld en werd het najaarscongres geheel inhoudelijk van aard. Op donderdag 1 oktober 2009 vindt het volgende najaarscongres plaats. Wassenaar is dan de plaats van handeling.

pleit voor een burgemeester die krachtig kan optreden, doorzettingskracht heeft, en niet voor een burgemeester die met macht zaken kan doorzetten’, zei Bandell. In dit verband verwees hij naar de doorzettingskracht van Aleid Wolfson, die pleitte voor maatregelen om een pedofiel te beletten te blijven wonen in dezelfde flat als zijn slachtoffer. ‘De burgemeester heeft bevorderd dat instanties deden wat in de gegeven situatie geboden was. Noem het voor mijn part een agenderingsbevoegdheid. Prima.’

Onvrijwillig vertrek

Het NGB pleit voor verbetering van de nazorg voor collega’s die onvrijwillig het ambt moeten neerleggen. ‘Ons bestuur heeft dit jaar helaas veel tijd moeten besteden aan het vraagstuk van de vallende burgemeester. Zo heeft het ons bij voorbeeld verbaasd dat een gemeenteraad heeft gemeend het vertrouwen in de burgemeester te moeten opzeggen een jaar nadat de burgemeester met bijna algemene stemmen door de raad voor herbenoeming was voorgedragen. Je kunt je in een dergelijk geval zelfs afvragen of een Kroonbenoeming als zodanig dan wel voldoende garanties biedt,’ aldus Bandell. <

De volledige jaarrede vindt u op www.burgemeesters.nl/congres2008.

Henk Kosmeijer over de brand waarbij drie brandweerlieden uit Eelde omkwamen

Blijvend litteken in de lokale gemeenschap

‘Het gaat niet alleen om de bevoegdheden, maar ook of de woorden die je spreekt iemand in het hart raken’, zegt Henk Kosmeijer, eerste loco-burgemeester van de gemeente Tynaarlo. Toenmalig burgemeester Jan Rijpstra was in Zwitserland, toen drie brandweermannen omkwamen bij een grote brand in een loods in De Punt. Het NGB sprak Kosmeijer over het contact met de familie, de mediadruk en de onderzoeken die op de brand volgden.

‘**H**et was een bijzondere situatie waar ik die negende mei in terecht kwam’, zo begint Kosmeijer zijn verhaal. ‘Jan Rijpstra zou op woensdag 14 mei afscheid nemen als burgemeester van Tynaarlo. Hij ging emigreren naar Zwitserland. Op de dag van de brand was hij ook in Zwitserland, waar zijn echtgenote al woonde. In Tynaarlo zouden we een aantal maanden zelf overbruggen, in afwachting van de nieuwe burgemeester. Er was geen waarnemer benoemd, omdat de tijdspanne te overzien was. Totdat de nieuwe burgemeester zou zijn geïnstalleerd, zouden mijn collega-wethouders en ik de honneurs waarnemen.’

Informeren nabestaanden

Kosmeijer is die middag vrij, als hij een telefoontje vanuit het gemeentehuis krijgt dat bij een grote brand in De Punt “GRIP2” is afgekondigd. Razendsnel

weerlieden bij de brand zijn omgekomen. ‘In dit soort situaties merk je dat je als officiële overheidsdienst ver, ver achterloopt op het nieuws zoals dat in het dorp al rondgaat. Mensen weten wie zijn uitgerukt en wie vermist zijn. Op het moment dat het nieuws bij ons werd bevestigd, circuleerde het informeel al meer dan een uur in het dorp. Vervolgens ontstaat een situatie waarin je de zaken weegt. Enerzijds zegt je gevoel dat je eerst de familie moet informeren, anderzijds kun je richting de pers niet blijven volhouden dat je nog van niets weet. Drie lijkwagens zijn op dat moment al bij Beuving het terrein opgereden. Dat zijn feitelijkheden waar je niet omheen kunt. Daarom hebben we toen besloten om alleen in algemene termen het schokkende nieuws te bevestigen dat drie brandweermannen waren omgekomen. Zonder verdere details bekend te maken of te noemen van welke post zij afkomstig waren. De familie heeft later te kennen gegeven dat niet juist te vinden. Zij vonden dat zij toch als eerste hadden moeten worden geïnformeerd. Vanuit onze optiek konden we toen weinig anders.’

‘In dit soort situaties merk je dat je als overheid ver achterloopt op het nieuws zoals dat in het dorp al rondgaat.’

gevolgd door het nieuws dat in de brand twee brandweermannen zijn vermist. Kosmeijer besluit terug te gaan naar het gemeentehuis en door te schakelen naar GRIP3, waar hij even later hoort dat drie brand-

Die vrijdagavond neemt het beleidsteam een besluit dat Kosmeijer een volgende keer anders zou nemen. ‘Het is de taak van de politie om na ongevallen de nabestaanden te informeren. In dit geval vonden wij het wenselijk wanneer de nabestaanden niet alleen door de politie, maar ook door de brandweercommandant zou worden geïnformeerd. Het bericht van het overlijden van hun dierbaren zou daarmee persoonlijker worden. Gezamenlijk zijn zij de gezinnen langsgedaan, waardoor een volgtijdelijkheid ontstond, die

achteraf gezien veel te lang heeft geduurd. Het derde en laatste gezin is veel te laat bezocht. Een volgende keer zouden we toch de politie als eerste laten gaan, met daarbij de aankondiging dat de brandweercommandant zo snel mogelijk volgt.'

Persoonlijke emoties

Henk Kosmeijer heeft op die avond het idee dat hij wordt geleefd. Hij houdt zich tegelijkertijd bezig met tal van zaken. 'Iedereen doet zijn uiterste best, maar je merkt dat iedereen ook gespannen is. Een voorbeeld. De pers was aanwezig. Het is inmiddels schemerig. De vlag moet nog halfstok. De bode zegt dat het geen zin meer heeft, omdat de zon over een kwartier onder

'Mensen weten wie zijn uitgerukt en wie vermist zijn.'

gaat en de vlag dan gestreken wordt. Ik zat op de lijn dat het wel moest. Ook al was het maar een kwartiertje. Daar grijp je op in, terwijl je jezelf tegelijkertijd afvraagt of jij je als voorzitter van het beleidsteam wel met dat soort zaken zou moeten bemoeien. Aan het eind van de avond heb ik dit soort zaken wel aangehaald. Iedereen was emotioneel en prikkelbaar. Daar moet je oog voor hebben. Ook de gemeentelijke organisatie zit er soms doorheen.'

Op zaterdagmiddag arriveert Jan Rijpstra vanuit Zwitserland. Samen gaan de burgemeester en de loco de drie getroffen families langs. 'Ik heb het zo ervaren dat we gelijkwaardig in die crisis zaten. Zowel intern als extern. In het beleidsteam heeft Jan het stokje op die zaterdag overgenomen. Na de begrafenis is hij weer teruggegaan naar Zwitserland en heb ik intern de leiding genomen op dit dossier.'

Steunbetuigingen

Zowel Jan Rijpstra als Henk Kosmeijer krijgen in die zware dagen de nodige steunbetuigingen. 'Van de premier, de minister van Binnenlandse Zaken tot vrienden en familie die je met een sms-je of telefoontje een hart onder de riem steken. Dat is op dat soort momenten wel de benzine die je nodig hebt om de motor te laten draaien.' Kosmeijer ervaart ook veel steun van het Brandweer Bijstandsteam (BBT) dat onder leiding

van Frans Schippers, de regionaal commandant in Kennemerland, taken uit handen neemt. Het BBT zet familiecontactpersonen in en organiseert de herdenkingsbijeenkomsten. Op woensdag 13 mei 2008 wordt een stille tocht gehouden, waar bijna 5.000 mensen aan deelnemen. 'Er werden bloemen neergelegd bij een herdenkingsplek bij de kazerne. Jan Rijpstra legde in een korte toespraak een link met de vuurwerkcramp in Enschede, die op de kop af acht jaar eerder plaatsvond. Jan en ik waren er trots op dat zoveel bewoners hun medeleven betuigden en in groten getale hun verbondenheid met de nabestaanden toonden.'

Op donderdag en vrijdag is Jan Rijpstra officieel geen burgemeester van Tynaarlo meer, maar op verzoek van het college spreekt hij namens de gemeente op de herdenkingsbijeenkomsten. 'Door collega's word ik wel eens gevraagd of Jan Rijpstra niet herbenoemd had kunnen worden. Wat ons betreft hadden we een mooie vorm gevonden door hem namens het college als scheidend burgemeester te laten spreken. Het is een bestuurlijke discussie als je het hebt over de hoedanigheid waarin iemand spreekt. Of hij wel of geen ambtsketen mag dragen bij de diensten. Maar waar het in dit soort situaties in de kern om draait, zijn de woorden die worden gesproken: of die de nabestaanden in het hart raken. Dat heeft Jan Rijpstra, burgemeester of niet, volgens ons goed gedaan. Zo is het ook door de nabestaanden ervaren.'

Onderzoekers en adviseurs

Van de vele onderzoekers die zich na crises melden heeft Tynaarlo, zo stelt Kosmeijer, die eerste week nauwelijks iets gemerkt. 'In trainingen hoorde je wel over de Onderzoeksraad voor Veiligheid, de Arbeidsinspectie of de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid die zich snel melden. Maar hier zijn alle onderzoeken over de begrafenis heen getild. Alleen het OM is diezelfde avond nog met het strafrechtelijk onderzoek gestart.' Ook het Nederlands Genootschap van Burgemeesters meldt zich al snel. 'Ik heb de continue beschikbaarheid, ook gedurende het Pinksterweekend, als erg plezierig ervaren. Je voelt dat je niet alleen staat, omdat je kunt terugvalen op kennis en ervaringen van collega's. Zonder daarbij het hijgerige te hebben van een adviseur die het allemaal wel even komt vertellen. Er heeft bij het NGB nooit de intentie achter gelegen dat het ware woord werd verkondigd. De suggesties werden altijd gedaan op basis van ervaringen elders, met ruimte

Stille tocht ter nagedachtenis van de brandweertochten die omkwamen bij de brand in een loods in De Punt.

om een eigen afweging te maken.' Een belangrijke ervaring die het NGB aanreikt is de suggestie om een eigen onderzoek te starten. 'De ervaring leert dat de onderzoeken van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid en de Onderzoeksraad voor Veiligheid doorgaans een doorlooptijd hebben van enkele maanden tot een half jaar. Naar ons gevoel zou het te lang duren om de gemeenschap van Eelde zo lang in onzekerheid te houden. Daarom hebben we besloten al vrij snel de zakelijke feiten als uitruktijden en dergelijke naar buiten te brengen en een extern onderzoek uit te laten voeren naar de brand zelf. Dat onderzoek is uitgevoerd door Ira Helsloot, professor Fysieke Veiligheid en Crisisbeheersing aan de VU. Dat onderzoek is heel snel, ruim een maand na de brand, gepresenteerd. De conclusie van het rapport was dat "vrijwel ieder brandweermens gelijk had gehandeld in een dergelijke situatie". Het maakte duidelijk dat de brandweermensen geen blaam trof, maar dat er wel harde lessen te trekken waren voor de brandweer in heel Nederland.' Rond het onderzoek van professor Helsloot is het NGB nogmaals ingezet. 'Het Genootschap bood aan om ook de conceptversie van het rapport mee te lezen. De opmerkingen en aanbe-

velingen zijn meegenomen in het commentaar dat we als stuurgroep aan de auteurs hebben meegegeven.'

Afronding

De crisis speelt bij de wethouder nog dagelijks een rol. 'Vlak nadat het rapport van Helsloot cs. was gepresenteerd, arresteerde het Openbaar Ministerie de eigenaar

'Iedereen doet zijn uiterste best, maar je merkt dat iedereen ook gespannen is.'

van de loods. Later werd ook de zoon gearresteerd. Zo lijkt de crisis steeds een nieuwe wending te krijgen. Onze nieuwe toekomstige burgemeester zal ook een fors deel van zijn tijd kwijt zijn met de rapporten die nog moeten komen. Zo zullen zich steeds nieuwe situaties voordoen waarmee we worden herinnerd aan het incident op die negende mei. Hier in Tynaarlo zal de ramp een blijvend litteken zijn voor de lokale gemeenschap.' <

Wouter Jong

Evacueren bij

De eerste week van november staat in het teken van de grote oefenweek van de Taskforce Management Overstromingen. Burgemeesters die in de oefeningen meedraaien, zullen diverse dilemma's voorgeschied krijgen. De evacuatiebeslissing is daarvan de meest cruciale. Wat zijn de afwegingen?

Burgemeesters die in 1995 het hoogwater in de Betuwe van nabij hebben meegemaakt, herinneren zich de crisis als de dag van gisteren. De evacuatie van duizenden inwoners is een proces dat bij velen een diepe indruk heeft gemaakt. Mieke Bloemendaal, destijds burgemeester in Culemborg, vertelde eerder hoe snel de natuur de stad weer heroverde nadat de bewoners waren vertrokken. 'Binnen twee dagen liepen de konijntjes over het marktplein van de stad. In de stilte van de stad klonk het heel sinister wanneer het carillon weer begon te spelen.'

Opstoppingen

Bas Kolen, projectleider HKV *Lijn in Water* en promovendus op het gebied van evacueren van grote bevolkingsgroepen, stelt vast dat de beslissing om te evacueren afhangt van de beschikbare tijd om een gebied 'leeg' te krijgen. 'Voor de Randstad varieert de tijd per scenario, maar is de benodigde tijd al snel een aantal dagen. Daar moet een burgemeester op anticiperen. De beslissing om preventief te evacueren gebeurt doorgaans op basis van informatie van de waterbeheerder. Een burgemeester zal voor zichzelf moeten bepalen bij welke mate van dreiging hij wil evacueren. In New Orleans is bij een waar-

schijnlijkheid van 17% dat het mis zou gaan gekozen voor een preventieve evacuatie. Bij ons is de dreiging voor de kust moeilijker te bepalen dan de dreiging die in het rivierengebied optreedt. Een alternatief voor evacueren is de opvang van inwoners in het eigen rampgebied, bijvoorbeeld door mensen naar hoger gelegen gebieden te verplaatsen. Al blijft daarbij een gereede kans bestaan dat mensen het niet zullen overleven.'

Burgemeesters zouden er volgens Kolen voor moeten waken dat zij de beslissing niet zó lang voor zich uitschuiven, dat evacueren feitelijk niet meer mogelijk is. Hij maakt de vergelijking met de start van een vliegtuig. 'Op een gegeven moment heeft het vliegtuig een te hoge snelheid om de start nog af te breken. Bij een overstroming werkt het op een vergelijkbare manier. Ongestructureerd evacueren brengt het risico met zich mee dat wegen vastlopen. Het is aan bestuur en operationele diensten om af te wegen waar mensen de grootste overlevingskansen hebben. In sommige gevallen heeft het dan waarschijnlijk de voorkeur om mensen toch thuis te laten blijven. De overheid zal allerlei maatregelen moeten nemen om het evacuatieproces te bespoedigen. Denk aan verkeersmaatregelen, voorlichting en bewaking.'

Volgens Kolen is de samenwerking tussen de verschillende overheden onontbeerlijk voor een succesvolle massa-evacuatie. 'Om een stad als Den Haag te evacueren zal het verkeer via de snelwegen tot ver buiten de stad afgevoerd moeten worden. Een file bij Gouda zal snel leiden tot grote opstoppingen in Den Haag. De evacuatie in gebied A heeft daardoor directe gevolgen voor de evacuatie in gebied B.'

Spontane evacuatie

De wederzijdse afhankelijkheid werd op een positieve manier ervaren door Mieke Bloemendaal, doordat bleek dat de beslissing om te evacueren gemakkelijker werd nadat collega's stroomopwaarts haar waren

In de opmaat naar de TMO-oefening een laatste ervaring uit 1995. Maak niet alleen een plan voor de evacuatie, maar denk ook na over de terugkeer. Laat huisartsen hun post bemannen, bevoorraad de supermarkten en vul de geldautomaten voordat het evacuatiegebod weer wordt opgeheven. Al is het volgens Bloemendaal geen garantie voor succes, zeker niet als 'Den Haag' zich met de crisis bemoeit. 'Bij ons viel het plan in duigen, toen de toenmalige minister Dijkstal van BZK vroegtijdig de terugkeer aankondigde. De medewerkers van de gemeente, de hulpdiensten en de woningbouwvereniging konden dus niet met voorrang terugkeren, terwijl zij wel de terugkeer hadden moeten begeleiden.' U bent gewaarschuwd.

overstromingen

voorgegaan. Bovendien bleek dat veel inwoners zelf al op het besluit hadden geanticipeerd. Zij waren al spontaan uit het bedreigde gebied vertrokken. Ernst Brainich, zelfstandig juridisch adviseur en gespecialiseerd in noodrecht, stelt vast dat de noodverordening net als tijdens het hoogwater in 1995 de basis vormt voor een verplichte evacuatie. 'Het noodbevel (art. 175 Gemeentewet) is geen geschikt instrument voor evacuatie, omdat een evacuatiebesluit geen individuele beschikking is. Het besluit richt zich niet op specifieke individuen, maar op iedereen die zich al dan niet toevallig in een bepaald gebied bevindt. Het opperbevel uit art. 11 lid 1 Wet rampen en zware ongevallen is hier ook niet voor geschikt, omdat het artikel zich richt op de hulpverleners en niet op burgers.' De opvatting dat de noodverordening geen soelaas biedt om de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (art. 10 Grondwet) te beperken, gaat volgens Brainich niet op. 'Het is een oude discussie. Naar huidige opvattingen kan de burgemeester bij gebruikmaking van zijn algemene bevoegdheden toch dit grondrecht beperken. Maar zelfs als een beperking van het Grondwetsartikel naar geschreven recht wordt afgewezen, blijft een beperking op grond van ongeschreven noodrecht mogelijk.'

Wet verplaatsing bevolking

Naast de individuele burgemeester is ook de minister van BZK gerechtigd om een evacuatiebesluit te nemen. 'Hiervoor bestaat een aparte wettelijke basis, namelijk de Wet verplaatsing bevolking (Wvb), die in het leven wordt geroepen bij grootschalige evacuaties. Deze wet uit 1952 geeft aan de ministers van BZK en van Defensie de bevoegdheid een evacuatie te gelasten. Als de evacuatie plaatsvindt vanwege een ramp of dreigende ramp, dan is dus ook de minister van BZK bevoegd. Volgens de Wvb kunnen commissaris en burgemeester daarbij worden gemachtigd om een evacuatie te gelasten', aldus Brainich.

Ondanks de juridische basis was de uiteindelijke evacuatie van duizenden inwoners in de Culemborger-, Tieler- en Bommelerwaard geen sinecure. Bloemendaal: 'De plannen die er lagen beschreven niet wat er ná het evacuatiebesluit van

ons werd verwacht. Daar stopte de planvorming. Tal van vragen bleven onbeantwoord: wie is verantwoordelijk voor de voorlichting aan geëvacueerden en wie bepaalt wie ontheffingen krijgen om het gebied weer in te gaan?' Een ander terugkerend thema dat de gemoederen bezighoudt heeft betrekking op de achterblijvers. Zij kunnen worden aangepakt op basis van het overtreden van de afgekondigde noodverordening. Maar volgens Bloemendaal is het niet enkel het juridisch kader dat leidend is in dergelijke crisis-situaties. Pragmatisme viert hoogtij. 'We spraken in Culemborg af dat we deze inwoners niet gingen dwingen. We hebben ze wel een verklaring laten ondertekenen dat zij zich bewust waren van het feit dat we aan hen geen service konden verlenen, de winkels gesloten waren, medische hulp niet mogelijk was. In termen van aansprakelijkheid was dat het uiterste dat we op dat moment konden doen.' <

Wouter Jong

Interviews met Mieke Bloemendaal en Ed van Tellingen (oud-burgemeester Tiel) zijn na te lezen op <http://www.burgemeesters.nl/hoogwater>.

Bernt Schneiders, lid van het dagelijks bestuur van het Veiligheidsberaad

‘De witte kolom verdient mee

Bernt Schneiders is een van de vijf burgemeesters die deel uitmaken van het dagelijks bestuur van het Veiligheidsberaad. Als lid van het dagelijks bestuur is hij tevens voorzitter van de bestuurscommissie GHOR, die verder uit een aantal leden van het beraad GHOR-burgemeesters bestaat. Het NGB sprak met Schneiders over de toekomst die de burgemeesters met de ‘witte kolom’ ambiëren.

Witte kolom

GHOR staat voor Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen, oftewel het helpen van mensen die slachtoffer zijn geworden, of zouden kunnen worden, van een (dreigend) groot ongeval of een ramp. De GHOR is belast met de coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening. Ook adviseert ze andere overheden en organisaties op het gebied van de geneeskundige hulpverlening. Volgens Schneiders is de GHOR voor velen in de rampenbestrijding nog een ver-van-mijn-bed-show. ‘Er is de nodige onbekendheid met de witte kolom. Veel collega-burgemeesters hebben affiniteit met de blauwe en rode kolom, maar de witte kolom staat minder op de bestuurlijke kaart. Dat verklaar ik deels vanuit de complexiteit en de veelheid van partijen die zich in dit terrein bewegen. Ziekenhuizen opereren onder normale omstandigheden als autonome instituten, terwijl zij tijdens rampen opeens onderdeel worden van de reguliere rampenbestrijdings- en crisis-beheersingsorganisatie. Voor politie en brandweer ligt het werk tijdens crises veel meer in het verlengde van de normale werkzaamheden.’

Affiniteit

Schneiders constateert dat bestuurlijk Nederland geringe affiniteit heeft met GHOR. ‘Dat laat onverlet dat de GHOR een organisatie is die zich in een boeiende ontwikkeling bevindt. Vanuit het Veiligheidsberaad willen wij een ordeningsproces op gang brengen. De GHOR is een conglomeraat van verschillende organisaties uit de gezondheidszorg. Er zijn geen hiërarchische verhoudingen en de verschillende organisaties zijn deels publiek, deels privaat opgezet. De directeur GHOR van een veiligheidsregio treedt coördinerend op tussen de verschillende GHOR-instanties in een veiligheidsregio. Partners in de GHOR zijn bijvoorbeeld ambulancediensten, GGD’en, ziekenhuizen, traumacentra en huisartsen.

Om als burgemeester ook tijdens crises het overzicht te houden, is het wenselijk om daar enige ordening in aan te brengen en het geheel tot een sterke witte keten te smeden. Het is een van de drie basiskolommen in de veiligheidsregio en verdient alleen al uit dien hoofde de nodige aandacht. Wij werken toe naar een kolom die net zo robuust wordt als de politie en brandweer. Waarbij ook de psychosociale nazorg een vaste plek krijgt.’

Niet alleen worden de partijen zelf opgeroepen om meer samen te werken, ook de GHOR-burgemeesters pakken hun rol. ‘De voorzitters van veiligheidsregio’s hebben in het Veiligheidsberaad uitgesproken dat er meer bestuurlijke leiding moet worden gegeven aan de kolommen’, aldus Schneiders. ‘De afgelopen jaren is veel werk verzet door de brancheorganisaties. Zo sprak de NVBR namens het brandweerveld en sprak GHOR Nederland namens de witte kolom. Wij constateerden dat bestuurders zich voor een groot deel buiten de discussie hadden geplaatst, omdat het ministerie van BZK inmiddels rechtstreeks overlegde met de NVBR en GHOR Nederland. Op dit moment is een beweging gaande waarbij wij als burgemeesters het bestuurlijk gremium weer een plek in de discussie willen geven. Wij willen meepraten over de manier waarop de rode, witte en blauwe kolom vorm moeten krijgen. Tegelijkertijd willen wij de brancheorganisaties intensiever met elkaar laten samenwerken, om ook richting het Veiligheidsberaad een beter en eenduidig advies te krijgen over de manier waarop de crisisbeheersing in Nederland het best kan worden ingericht. Bovendien zorgt een gezamenlijk en gedragen advies voor een sterkere positie richting de ministeries van BZK en van VWS.’

Korte lijnen

Als Schneiders naar de inhoud van het werk kijkt, zijn er weinig écht heikele punten in de GHOR-portefeuille.

r bestuurlijke aandacht'

we elkaar écht nodig hebben. Wat dat betreft zijn de lijnen tussen het bestuur en de politie of brandweer van oudsher veel korter.'

Oefenen

Daarnaast wil Schneiders vaker oefenen op GHOR-gerelateerde thema's. 'De ervaring leert dat wij als burgemeesters vaak blijven hangen bij de traditionele oefeningen uit de fysieke veiligheid. Terwijl het goed zou zijn om een grootschalige inenting of legionella-uitbraak te oefenen. Dat was een belangrijke les van burgemeester Haanstra na de legionella-uitbraak in Bovenkarspel. En je zag het recent ook in de crisis in de dierenwinkel in Hoogeveen waar collega Urlings mee van doen had. Bij een gezondheidsprobleem komen tal van partijen aan bod, die anders geen rol in de crisis spelen. Opeens melden de Voedsel- en Warenautoriteit, het RIVM en andere partijen zich. Voor burgemeesters zijn dat de grote onbekenden. Het is goed om te weten wat het krachtenveld bij dat soort crises wordt en hoe de bevoegdheden en verantwoordelijkheden over en weer liggen. Daar valt nog een wereld te winnen. Een professioneel ingestelde burgemeester moet oefenen, zodat hij weet wie hij in die gezondheidswereld allemaal kan tegenkomen.'

Handreikingen Veiligheidsberaad

Om collega-burgemeesters te ondersteunen, wil Schneiders via het Veiligheidsberaad de regio's een aantal handreikingen aanbieden. 'Het zou mooi zijn wanneer de bestuurders met die handreikingen in de hand vervolgens in hun eigen regio aan de gang gaan om de witte kolom verder vorm te geven. Ook zijn wij als Veiligheidsberaad voornemens om de regio's een aantal oefenscenario's aan te bieden, die vooral betrekking hebben op thema's uit de volksgezondheid. Het sluit naadloos aan bij de aanbevelingen die de Inspectie voor de Openbare Orde en Veiligheid in december 2007 deed in de studie "Risicoanalyse domein GHOR". Ook daarin werd gepleit voor meer bestuurlijke aandacht voor de GHOR en meer oefeningen. Wij dragen graag ons steentje bij om de witte kolom de robuustheid te geven die zij verdient.' <

'Al bij de reactie op de Wet Veiligheidsregio's zag je dat burgemeesters zich grotendeels konden vinden in de opzet van de GHOR-paragraaf. De toekomstvisie voor de geneeskundige tak is helder. We willen toewerken naar een sterke witte keten, met een publiek geborgde meldkamer en doorzettingsmacht richting de private partijen in de gezondheidszorg.' Volgens de burgemeester van Haarlem heeft de territoriale congruentie tussen GGD-regio's en GHOR-regio's daarbij niet de grootste prioriteit. 'Op korte termijn valt vooral winst te behalen uit de dagelijkse contacten tussen het bestuur en de mensen die de GHOR in tijden van crises vormgeven. Laatst sprak ik de directeur van een groot ziekenhuis in onze regio, die niet wist dat de burgemeester een leidende rol bij crises heeft. Het is goed om aan de onderlinge contacten te werken, opdat we elkaar kennen als

Gemeentelijke diensten staatssteunproof?

Ambulancevervoer, sociale woningbouw, openbaar vervoer in afgelegen gebieden: decentrale overheden zorgen voor tal van publieke diensten waar de markt onvoldoende in voorziet. Als zij daarbij specifieke verplichtingen opleggen aan degene die de dienst aanbiedt, en (eventueel) financieel bijspringt, is er sprake van een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Over de verhouding tussen DAEB met de Europese staatssteunregels rijzen vaak vragen bij decentrale overheden. De nieuwe 'Handreiking Diensten van algemeen economisch belang en staatssteun' verschaft helderheid hierover en helpt onder meer een DAEB 'staatssteunproof' vorm te geven.

Het is in principe aan de overheid zelf om te bepalen welke dienst zij 'van algemeen belang' beschouwt, en hoe zij deze inricht. DAEB's weerspiegelen wat een overheid belangrijk vindt voor haar burgers en zodoende moet worden uitgevoerd. Maar voor een marktpartij is het uitvoeren ervan meestal niet rendabel. Om de uitvoering toch commercieel levensvatbaar te maken, mag een overheid dit financieel compenseren. Daarbij ontstaat het risico van staatssteun, wat in beginsel verboden is door het Europees Verdrag. Over de verhouding tussen DAEB en de Europese staatssteunregels rijzen vaak vragen. Wat maakt dat een dienst in de ene gemeente een DAEB is en in de andere gemeente niet? En wat is nu het verschil tussen een DAEB en een niet economische dienst? Wanneer zijn de staatssteunregels op DAEB van toepassing en aan welke voorwaarden moet dan precies worden voldaan?

De handreiking schiet overheden te hulp bij de juiste toepassing van de Europese staatssteunregels. De grote bevoegdheid om zelf DAEB aan te wijzen, samen met

de complexiteit van de materie, maakt dat deze handreiking niet voor ieder DAEB-probleem een pasklaar antwoord of model kan bieden. De handreiking is door zijn inhoud, maar ook door de praktijkvoorbeelden en links naar jurisprudentie, staatssteunbeschikkingen, literatuur en deskundigen, wél een praktische gids voor alle vragen over DAEB en staatssteun.

De uitgave vormt een aanvulling op de documenten van de Europese Commissie met antwoorden op veelgestelde vragen over DAEB en staatssteun. Deze zijn eind november 2007 tegelijk met een Mededeling over DAEB beschikbaar gesteld. De Europese documenten maken duidelijk hoe de EU-regels, met name over staatssteun en overheidsopdrachten, kunnen of moeten worden toegepast. De Commissie wil hiermee onder meer de decentrale overheden helpen de regels beter te begrijpen. Veel van de DAEB liggen namelijk binnen het domein van gemeenten, provincies of waterschappen. <

Emile Perton

De handreiking is in nauwe samenwerking tussen IPO, VNG en het Kenniscentrum Europa decentraal gemaakt om een antwoord te geven op veel gestelde vragen met behulp van voorbeelden, schema's en een handige checklist. De handreiking werd eind augustus 2008 aangeboden aan de Kamer. Alle gemeenten, provincies en waterschappen hebben inmiddels een aantal gedrukte exemplaren toegezonden gekregen door het ministerie van BZK.

Meer weten over DAEB en de handreiking?
Kijk op www.europadecentraal.nl.

Europa decentraal start Signaleringsloket

Europese regelgeving raakt steeds meer vervlochten met de nationale rechtsorde en daarmee met de gemeentelijke praktijk. Dit omdat de uitvoering van deze regelgeving veelal plaatsvindt op lokaal niveau. Het is dan ook daar waar uitvoeringsproblemen met het Europese recht dan wel de nationale implementatiewetgeving zich voor kunnen doen. Europa decentraal startte op 1 september een digitaal Signaleringsloket Europese regelgeving. Gemeenten kunnen er problemen bij de uitvoering van Europees recht melden.

De problemen die gemeenten ondervinden, kunnen uiteenlopende situaties betreffen. Zo kan het zijn dat de regelgeving wettelijk niet goed in elkaar zit door bijvoorbeeld een fout in de regelgeving. Of dat de uitvoering van de Europese regelgeving disproportionele kosten met zich meebrengt. De helpdesk van Europa decentraal neemt dagelijks vele Europeesrechtelijke vragen in behandeling uit de decentrale praktijk. Vaak kunnen deze vragen worden afgehandeld door de mogelijke interpretatierichtingen te geven van de Europese regelgeving. Het komt echter voor dat bepaalde Europeesrechtelijke vragen structurele uitvoeringsproblemen behelzen.

Alleenrecht

Een voorbeeld is te vinden in het Europese aanbestedingsrecht. Decentrale overheden geven vaak aan dat de juiste toepassing van het 'alleenrecht' artikel uit de aanbestedingsrichtlijn in de praktijk zeer moeilijk uitvoerbaar is. Een gemeente kan namelijk onder toepassing van deze richtlijn uitkomen als er een alleenrecht wordt gevestigd door bijvoorbeeld een gemeentelijke vuilophaaldienst aan te wijzen voor het ophalen van vuilnis. Dit moet volgens de richtlijn alleen wel in overeenstemming gebeuren met de Europese beginselen van transparantie, non-discriminatie en objectiviteit. Hier ontstaat in de praktijk verwarring. Decentrale overheden vragen zich bijvoorbeeld af hoe zij één partij kunnen aanwijzen zonder te discrimineren. Voor dit soort zaken kunnen gemeentebestuurders terecht bij het Signaleringsloket. Het idee om te starten met het Signaleringsloket Europese regelgeving is ingegeven door een artikel geschreven door Dorette Corbey, lid van het Europees

Het digitale loket is te vinden op de website van Europa decentraal: www.europadecentraal.nl/signaleringsloket. Via een digitaal formulier is het mogelijk een signaal af te geven over moeilijk uitvoerbare Europese regelgeving of daarop gebaseerde uitvoeringsregelgeving. De signalen worden inhoudelijk beoordeeld door de adviseurs van Europa decentraal waarna wordt teruggekoppeld wat hieruit is voortgekomen en wat er verder mee wordt gedaan. Ingediende signalen en mogelijke oplossingen worden geanonimiseerd beschikbaar gesteld op de website van Europa decentraal. Hiermee wordt beoogd zo veel mogelijk kennis te delen met de decentrale praktijk.

Parlement en Co Verdaas, gedeputeerde in de provincie Gelderland. In dit artikel is gepleit voor een centraal punt voor de indiening van signalen over moeilijk uitvoerbare Europese regelgeving op decentraal niveau. Dit aansprekende idee wordt met de lancering van het Signaleringsloket Europese regelgeving op de website van Europa decentraal in praktijk gebracht. De signalen over moeilijk uitvoerbare Europese dan wel nationale implementatiewetgeving uit de uitvoeringspraktijk kunnen ook interessant zijn voor bijvoorbeeld de Europese Commissie.

Het loket is een initiatief van Europa decentraal in samenwerking met de koepelorganisaties: de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Unie van Waterschappen en het Interprovinciaal Overleg. Het Signaleringsloket Europese regelgeving heeft momenteel de status van een pilotproject. Na 1 september 2009 wordt het door Europa decentraal geëvalueerd. <

Saida Oulhaj

IZA gemeentezorgpolis nu ook voor burgemeesters

Na een Europese aanbesteding in de eerste helft van dit jaar, heeft de VNG opnieuw voor IZA gekozen als zorgverzekeraar voor de gemeenten. Het contract geldt voor drie jaar. Behalve voor gemeenteambtenaren en hun gezinsleden, is de IZA gemeentezorgpolis nu ook beschikbaar voor burgemeesters, wethouders en raadsleden.

Speciaal voor gemeenten

Ook burgemeesters kunnen nu de collectieve zorgverzekering IZA gemeentezorgpolis afsluiten voor 2009, die in samenwerking met de VNG is ontwikkeld. De burgemeesters hebben daarmee dezelfde keuzemogelijkheden en collectiviteitskorting als

gemeenteambtenaren. Niet voor alle burgemeesters is de IZA zorgpolis nieuw. Veel burgemeesters zijn nu al bij IZA verzekerd, maar met een andere ziektekostenregeling ten opzichte van de gemeenteambtenaren. Deze verschillen bestaan nu niet meer.

De IZA gemeentezorgpolis is een restitutiepolis. Bij een restitutiepolis kunnen de cliënten zelf bepalen naar welke arts zij gaan. Men betaalt dan eerst zelf de rekening en declareert deze vervolgens bij IZA. In het IZA Classicpakket – waar traditioneel de meeste verzekerden voor kiezen – is de dekking van diverse zorgproducten verder uitgebreid. Daarnaast heeft de VNG goede kortingsafspraken kunnen maken met IZA. De korting die burgemeesters op de premie van deze IZA gemeentezorgpolis krijgen, is hierdoor hoger dan bij het huidige burgemeesterscontract.

Pakketten aangepast

Op verzoek van en in overleg met de VNG heeft IZA de aanvullende verzekeringen van de gemeentezorgpolis anders samengesteld. Het meest uitgebreide pakket IZA Perfect vervalt voor nieuwe verzekerden. Bestaande cliënten die al bij IZA verzekerd zijn en dit pakket hebben, kunnen deze aanvullende verzekering gewoon behouden. De vergoedingen zoals die nu van toepassing zijn, gelden ook voor 2009. Op verzoek van de VNG is er een geheel nieuw pakket bijgekomen: IZA Start. Dit is gelijk aan het IZA Basic pakket, echter zonder tandartsvergoedingen. Het aanvullende pakket IZA Basic is gelijk gebleven. Het meest gewilde pakket is echter de 'IZA Classic', die volgend jaar uitgebreidere dekkingen kent. <

Speciale website

Speciaal voor verzekerden van de IZA gemeentezorgpolis komt er een aparte website: www.iza.nl/gemeenten. Op deze site zal speciaal voor hen alle specifieke informatie over de IZA gemeentezorgpolis te vinden zijn. Hierbij kunt u denken aan informatie over de pakketopbouw, de vergoedingen, de premie en de extra voordelen en services behorend bij deze gemeentezorgpolis. Deze speciale site is vanaf 15 oktober 2008 beschikbaar.

Premiekorting

Wie de IZA gemeentezorgpolis afsluit, ontvangt korting op zowel de basisverzekering als de aanvullende verzekeringen. De premie voor 2009 wordt medio november officieel bekendgemaakt. Vanaf dat moment zijn de premies te vinden op de website www.iza.nl/gemeenten, of op te vragen bij de P&O-afdeling van uw gemeente.

Interesse in de IZA gemeentezorgpolis?

Bent u al bij IZA verzekerd, dan hoeft u geen actie te ondernemen. Uw huidige IZA Zorgverzekering wordt ongewijzigd omgezet in de IZA gemeentezorgpolis en u profiteert vanaf januari 2009 mee van de premiekorting die bij het VNG-contract is afgesproken. Medio november ontvangt u uw nieuwe polis met alle bijbehorende informatie voor het jaar 2009. Bent u nog niet bij IZA verzekerd, maar wel geïnteresseerd in uw mogelijkheid tot deelname aan dit contract, dan kunt u vrijblijvend een informatiepakket aanvragen bij de P&O-afdeling van uw gemeente. Wilt u van uw huidige verzekeraar overstappen naar de IZA gemeentepolis, dan moet uw aanmelding voor 31 december 2008 bij IZA binnen zijn.

NGB-bestuursfuncties

Het Nederlands Genootschap van Burgemeesters heeft een nieuwe secretaris en vice-voorzitter. Het bestuur van het NGB heeft onlangs Heleen van Rijnbach (burgemeester van Etten-Leur) benoemd tot vice-voorzitter. Jos Wiene (burgemeester van Katwijk) is secretaris geworden.

Lochemconferenties 2009

De voorbereidingen voor de editie 2009 van de Lochemconferenties zijn in volle gang. Het thema is *Burgemeestersagenda 2009* en concentreert zich op een aantal onderwerpen waar iedere burgemeester in 2009 mee te maken heeft. Zo is er aandacht voor de aanloop naar de raadsverkiezingen en de collegevorming in 2010 en komen er veiligheidsgerelateerde onderwerpen aan de orde. De uitnodigingen kunt u in de loop van november tegemoet zien. Dan opent ook

de inschrijving, maar u kunt natuurlijk nu al wel de data in uw agenda reserveren. De conferenties starten op dinsdagavond en eindigen donderdag na de lunch op:

- 27 t/m 29 januari
- 3 t/m 5 februari
- 10 t/m 12 februari
- 17 t/m 19 februari
- 3 t/m 5 maart
- 10 t/m 12 maart

Wie volgen So en Cohen op?

Menigeeen ziet er natuurlijk al twee jaar naar uit: de uitreiking van de World Mayor Award. Volgens de organisatie van deze 'prestigieuze' prijs is het op 14 oktober zover. Dan wordt bekend gemaakt wie de prijs overneemt van John So (burgemeester van Melbourne) die in 2006 de award en de titel World Mayor won. In dat jaar eindigde Job Cohen als 'first runner up'. Deze keer wisten geen Nederlandse burgemeesters tot de finale door te dringen.

De uitslag van de verkiezing vindt u op www.worldmayor.com.

Psychosociale zorg na rampen

Het net verschenen augustusnummer (2008) van het Nederlandse tijdschrift Psychologie&Gezondheid is gewijd aan rampen en calamiteiten. De artikelen in dit speciale themanummer bieden een bondig state-of-the-art overzicht van de huidige psychosociale kennis en inzichten rond rampen. De inhoud van dit themanummer is vrij toegankelijk via www.burgemeesters.nl/themanummer.

Nummer 50 komt eraan!

De oplettende lezer had op de voorpagina al gezien dat dit nummer 49 is van het Burgemeestersblad. Het volgende nummer is dus het 50^e en zal een bijzonder karakter hebben. Vlak voor kerst verschijnt het.

(Advertentie)

SAMEN WERKEN AAN VEILIG WONEN

Investeren in sociaal veilig ontwerp en beheer loont

Datum: Dinsdag 4 november 2008

Tijdstip: 09.30 – 17.00 uur

Locatie: Beatrix Theater in Utrecht

CONGRES SAMEN WERKEN AAN VEILIG WONEN

Als hoofdverantwoordelijke voor de veiligheid binnen uw gemeente mag u het congres 'Samen werken aan veilig wonen' niet missen. Tijdens dit congres wordt duidelijk dat gezamenlijk investeren in sociaal veilig ontwerpen, bouwen en beheer loont. Diverse sprekers vertellen in plenaire- en parallelsessies over hun ervaringen als regisseur, expert of ontwikkelaar van preventieve instrumenten.

ZORG DAT U ER BIJ BENT

Op het congres zijn onder andere gemeenten, woningcorporaties, politie en erkende PKVW-bedrijven aanwezig. Wilt u dat uw gemeente ook vertegenwoordigd is op deze dag? Inschrijven kan tot 27 oktober 2008 op www.hetccv.nl/congreswonen. Aan deelname zijn geen kosten verbonden.

MEER INFORMATIE

Het congres wordt georganiseerd door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Kijk voor meer info op www.hetccv.nl/congreswonen.

Protocol

Vormgeven van bijeenkomsten

Hebt u wel eens een ontmoeting met hooggeplaatste personen? Dan weet u dat er striktere regels en voorschriften gelden dan voor een familiefeestje. Een goede voorbereiding is daarbij een essentiële voorwaarde. Het boek **Protocol** biedt de ultieme handreiking voor het soepel en succesvol laten verlopen van bijeenkomsten.

Henrik de Groot is jaren actief geweest binnen de overheid. Eerst in de functie van chef kabinet van de burgemeester van Den Haag en later als chef protocol van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Sinds 2005 werkt hij als adviseur, docent en (tv-)presentator op het terrein van protocol en etiquette.

ISBN: 978 90 12 12788 2
Prijs: € 22,50 (inclusief btw, exclusief verzend- en administratiekosten)
Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Kijk voor meer informatie of om te bestellen op www.sdu.nl.

Sdu UITGEVERS